

INFORMACE O VÝVOJI PRACOVNÍ ÚRAZOVOSTI V ROCE 2023

Významnou oblastí bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je péče o oblast pracovní úrazovosti. Také v roce 2023 jí byla věnována patřila velká pozornost. Zásadní postavení v této oblasti mají místně příslušné odborové organizace – základní organizace OSŽ. Další významnou pomocí je práce svazových inspektorů bezpečnosti práce a jejich kontrolní činnost nad stavem bezpečnosti práce. V minulém kalendářním roce bylo zaměstnanci oddělení BOZP OSŽ Ú provedeno 472 kontrol, při kterých bylo zjištěno 775 závad a nedostatků na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Hlavním posláním kontrolní činnosti nad stavem BOZP u zaměstnavatelů je to, aby existovala jen bezpečná pracoviště, na kterých nebude docházet k pracovním úrazům a nemocem z povolání.

Co se týká celé ČR, tak v roce 2023 evidoval Státní úřad inspekce v rámci ČR práce celkem 36125 pracovních úrazů. To znamená, že pracovní úraz utrpělo v průměru 99 lidí denně. Dobrou zprávou je, že počet těch smrtelných klesá: za rok 2023 eviduje Státní úřad inspekce práce 78 smrtelných pracovních úrazů, oproti 88 v letech 2022 a 2021. Stále to však znamená, že každých 5 dní utrpěl smrtelný pracovní úraz jeden člověk. Dále v průměru dva lidé denně utrpěli v práci závažný úraz, to znamená takové poškození zdraví, které vyžaduje hospitalizaci na více než 5 dnů. K nejčastějším příčinám vzniku pracovních úrazů patřilo špatně nebo nedostatečně odhadnuté riziko. Následovalo používání nebezpečných postupů nebo způsobu práce a vadný nebo nepříznivý stav zdroje úrazu. Nejčastější zdroje úrazu byly budovy, konstrukce, povrchy nad úrovní země, dále materiály, předměty, výrobky, součásti, strojů a vozidel a pozemní vozidla. Mezi nejvíce ohrožené v České republice patří skupiny zaměstnanců ve věkovém rozpětí 46–50 let. Dále jsou to skupiny zaměstnanců v prvním roce jejich zaměstnání. Pracovním úrazům lze předcházet mimo jiné zvýšením povědomí o BOZP napříč všemi zaměstnanci a prováděním důsledných a kvalitních školení svých zaměstnanců.

Oddělení BOZP OSŽ se v roce 2023 podílelo na šetření a objasňování 2 smrtelných, 10 pracovních úrazů s hospitalizací nad 5 dní a 56 ostatních pracovních úrazů tím, že buď tyto pracovní úrazy přímo šetřilo nebo do jejich šetření různým způsobem vstupovalo, např. odborným poradenstvím, konzultacemi a se svými písemnými stanovisky.

Oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, i přes svoji nespornou důležitost, bývá v některých případech zaměstnavateli, odborovými organizacemi ale i samotnými zaměstnanci stále podceňována. Tato skutečnost může mít v praxi za následek ohrožení zdraví, trvalé

poškození zdraví zaměstnanců, případně fatální následky v podobě smrti zaměstnanců, a to z důvodů úrazu v pracovním procesu. Přílišná tolerance k porušování předpisů a pravidel bezpečného chování, nedůsledná, či chybějící kontrolní činnost a mnohdy i podfinancování oblasti BOZP na straně zaměstnavatele, na druhé straně, zažité o roky opakované chování, nesoustředěnost, nepozornost, porušování předpisů na straně zaměstnance, navyšují riziko úrazu v drážním i nedrážním provozu.

Částečné selhání či nedostatečná aktivita, může být i na straně základních odborových organizací, a to v zanedbání preventivní péče o členy. Jedná se zejména o nedostatečně zajištěné informování o mechanismech pracovních úrazů – jejich definování a šetření (pokud je OSŽ největší odborovou organizací v místě události/úrazu, se to týká i pomoci nečlenům) a zajištění informací o následném procesu odškodňování – o konkrétních nárocích na finanční odškodnění, podmínkách plnění a lhůtách. Tato neznalost se nejvíce může projevit právě ve chvíli, kdy je důležité podpořit členy ZO a jejich rodiny, zejména při řešení pracovních úrazů s trvalými následky a s následkem smrti, a zajištění důstojných podmínek pro život.

Odborové sdružení železničářů věnuje velkou pozornost činnosti v oblasti pracovních úrazů, především prostřednictvím oddělení BOZP a jeho členů – svazových inspektorů BOZP (v rámci provádění kontrolní činnosti), a prostřednictvím odborových funkcionářů na různých stupních odborového řízení i ze strany dobrovolných inspektorů BOZP základních organizací OSŽ. Oddělení BOZP každým rokem předkládá nejvyššímu odborovému orgánu – Ústředí OSŽ materiál pod názvem „*Informace o vývoji pracovní úrazovosti*“, vždy zpětně za uplynulý rok. Předložený písemný materiál si klade za cíl seznámit čtenáře se statistickými údaji o počtu pracovních úrazů v uplynulém roce u zaměstnavatelů, od kterých nám byly údaje prostřednictvím odborových organizací poskytnuty, a které má Odborové sdružení železničářů ve své působnosti, a dále i s nedostatky a problémy, se kterými se svazoví inspektoři setkávají v rámci prováděné kontrolní činnosti u zaměstnavatelů, a dále, při prováděném odborném poradenství a při konzultacích se zástupci odborových orgánů a organizací. Statistická data, která jsou obsahem této informace, vyplývají ze Zpráv o stavu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a vývoji pracovní úrazovosti za rok 2023, které byly OSŽ předloženy zaměstnavateli na základě požadavků Podnikových kolektivních smluv Správy železnic, státní organizace (dříve SŽDC, s. o.), ČD, a.s. a ČD Cargo, a.s., a z dalších údajů, poskytnutých i od odborových organizací, tzv., *nedrážních zaměstnavatelů*. Zda je v tomto případě informací dostatek, závisí i na ochotě odborových organizací tyto informace poskytnout nebo na jejich možnostech tyto

informace od nedrážních zaměstnavatelů získat. Dalším důležitým zdrojem poznatků v oblasti pracovní úrazovosti jsou závěry z kontrol nad stavem BOZP, které provádí oddělení BOZP OSŽ Ú podle zmocnění uvedeného v ustanovení § 322 odst. 1 zákoníku práce¹, dále to jsou podněty, náměty a stížnosti zaměstnanců a členů OSŽ z jednotlivých základních organizací.

Významným úkolem odborových orgánů, organizací, svazových inspektorů a inspektorů BOZP je soustavné směřování k bezpečnému stavu pracovišť a pracovního prostředí, ve kterých bude výrazně omezen či minimalizován, vznik pracovních úrazů. Z tohoto důvodu je nutné neustále vyvíjet úsilí, které bude směřovat k ideálnímu stavu –bezúrazovosti - tedy k zdravému a neohrožujícímu pracovišti, které nebude zdrojem rizikových faktorů, pracovního rizika, úrazů a v neposlední řadě i nemocí z povolání. Kontrolní činnost a následné (a oprávněné) požadavky odborů vůči zaměstnavatelům na striktní dodržování legislativou stanovených požadavků na pracoviště (jeho uspořádání a vybavení), vhodné pracovní prostředí, na bezpečnost strojů, technických zařízení, nástrojů a nářadí, dodržování požadavků na organizaci práce a technologických a pracovních postupů, může pomoci tohoto stavu dosáhnout. Stejný princip, tedy princip preventivně výchovného působení, musí být uplatňován i vůči členům odborových organizací a ostatních zaměstnanců. Je nutné si uvědomit, že každý pracovní úraz představuje buď selhání systému bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nebo selhání lidského činitele, nebo kombinaci působení obojího.

Oddělení BOZP OSŽ Ú a jeho svazoví inspektoři v rámci výkonu své kontrolní činnosti nad stavem BOZP i v roce 2023 prověřovali, jakým způsobem zaměstnavatelé ve spolupráci s odborovými organizacemi šetřili smrtelné pracovní úrazy, některé z pracovních úrazů s hospitalizací nad pět dní, a zda dodrželi povinnosti vyplývající z právních a ostatních předpisů v oblasti BOZP, zejména z ustanovení § 105 zákoníku práce², a z platných ustanovení nařízení vlády o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasilání záznamu o úrazu a vyhotovování záznamu o úrazu – hlášení změn.³ Při vlastním šetření smrtelných pracovních úrazů bylo sledováno jakým způsobem zaměstnavatelé objasňovali příčiny a okolnosti vzniku smrtelného pracovního úrazu, zda tak bylo činěno i za účasti místně příslušné odborové organizace. Důraz byl následně vždy kladen na dosažení co nejvyššího možného odškodnění

¹ Zákon č. 262/2006 Sb., v platném znění

² Zákon č. 262/2006 Sb., v platném znění

³ Nařízení vlády č. 201/2010 Sb., v platném znění

ze strany zaměstnavatele, pokud to však bylo možné vzhledem k ustanovení právních předpisů a samotnému průběhu pracovního úrazu.

V oblasti pracovní úrazovosti byla prováděna kontrolní činnost oddělením BOZP OSŽ Ú, která byla zaměřena i na způsob vedení základní dokumentace o pracovní úrazovosti. K této dokumentaci patří zejména Kniha úrazů (v elektronické či písemné podobě), Záznamy o úrazu a Záznamy o úrazu – hlášení změn. Důležitým sledovaným faktorem byla účast a zapojení místní odborové organizace do šetření pracovních úrazů a dále to, zda byla místní odborová organizace včas seznámena se samotným vznikem pracovního úrazu. Neméně důležité bylo posuzování, zda zaměstnavatelé, vždy po ukončení šetření pracovního úrazu, přijímají patřičná opatření proti jejich opakování v souladu s požadavky právních předpisů.

Svazoví inspektoři BOZP OSŽ Ú se v roce 2023 přímo podíleli na šetření smrtelných pracovních úrazů a na šetření některých pracovních úrazů s hospitalizací nad 5 dní v působnosti Odborového sdružení železničářů. Zde je nutno připomenout, že Odborové sdružení železničářů, jako největší odborová organizace, se podílelo ze zákona i na šetření pracovních úrazů *odborově neorganizovaných* zaměstnanců. Ustanovení § 286 odst. 6 zákoníku práce k tomu uvádí, že působí-li u zaměstnavatele více odborových organizací, jedná za zaměstnance v pracovněprávních vztazích ve vztahu k jednotlivým zaměstnancům odborová organizace, jíž je zaměstnanec členem. Za zaměstnance, který není odborově organizován, jedná v pracovněprávních vztazích odborová organizace s největším počtem členů, kteří jsou u zaměstnavatele v pracovním poměru, neurčí-li tento zaměstnanec jinak. Celkem se jednalo o pracovní úrazy a stanovení jejich odškodnění, které, v mnoha případech, bylo navýšeno právě po zásahu svazových inspektorů BOZP a šetření základních organizací.

Na šetření těchto pracovních úrazů se podílely především místně příslušné odborové organizace (ZO OSŽ), ale je nutné i připomenout, že zaměstnavatelé mají podle ustanovení § 105 zákoníku práce výslovnou povinnost objasňovat příčiny a okolnosti vzniku pracovního úrazu za účasti zaměstnance, pokud to jeho zdravotní stav dovolí, svědků a za účasti odborové organizace. Z tohoto ustanovení vyplývá pro zaměstnavatele povinnost spolupracovat se ZO OSŽ. V praxi se, bohužel, stále ještě však stává, že zaměstnavatel třeba zapomněl nebo přímo neoznámil, pracovní úraz odborové organizaci, případně příslušná odborová organizace nevěnovala šetření a odškodňování pracovního úrazu dostatečnou pozornost, tzn., že odborová organizace rezignovala na svoje zákonné právo a na svůj úkol hájit svého člena. Další

skutečností, se kterou jsme se setkali v praxi, je to, že si některé odborové organizace neuvědomovaly fakt, že jako největší odborová organizace u zaměstnavatele musí OSŽ zastupovat i zaměstnance, který není odborově organizován.

Oddělení BOZP OSŽ Ú poskytuje odborné konzultace nebo metodickou pomoc, případně šetření nebo spolupracuje při šetření pracovního úrazu – pomáhá tak svým působením odborovým organizacím OSŽ a zajišťuje odbornou pomoc. Je to jedna z možností, jak prezentovat členům i nečlenům působení odborové organizace a posílit tak její vliv a dobré jméno u zaměstnavatelů a zaměstnanců.

Konkrétní nedostatky a pochybení v oblasti pracovní úrazovosti:

- Zaměstnavatel nesplnil svoji povinnost oznámení pracovního úrazu odborové organizaci.
- Zaměstnavatel nepostupoval v šetření pracovního úrazu zcela správně a neoprávněně navrhoval úplné nebo částečné zproštění své odpovědnosti za pracovní úraz (nesplnění podmínek pro liberaci)
- Zaměstnavatel v některých případech nedodržel stanovený způsob ohlašování pracovních úrazů v souladu se svými vnitřními předpisy.
- Nesprávný postup zaměstnavatele v oblasti šetření pracovního úrazu (neposkytování kopií dokumentace o šetření odborovým organizacím).
- Zaměstnavatel nebo odborová organizace mnohdy nepochopili tzv. objektivní odpovědnost zaměstnavatele za pracovní úraz, příčinnou souvislost mezi porušením právních nebo ostatních předpisů a vznikem škody.
- Odborová organizace se nezapojila do šetření pracovního úrazu, neposkytla komplexní informace o právech a nárocích svým členům.
- Odborová organizace (jako největší odborová organizace u zaměstnavatele) si neuvědomila povinnost zastupování odborově neorganizovaného zaměstnance.
- Odborové organizace v některých případech nedostatečným způsobem hájily oprávněné zájmy postižených zaměstnanců (např. bezdůvodně souhlasily s nedostatečnou výší odškodnění pro postiženého zaměstnance, které navrhl zaměstnavatel).
- V některých případech se projeví i nedostatečné znalosti o způsobu šetření a odškodňování pracovních úrazů u ZO OSŽ.

Pro posouzení úrazu a jeho základního zařazení, zda je či není pracovním, je nutné zásadně vycházet z platných právních předpisů, z judikatury obecných soudů a správně uplatňovat

stanovenou definici pracovního úrazu: „Pracovním úrazem pro účely tohoto zákona⁴ je poškození zdraví nebo smrt zaměstnance, došlo-li k nim nezávisle na jeho vůli krátkodobým, náhlým a násilným působením zevních vlivů při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Jako pracovní úraz se posuzuje též úraz, který zaměstnanec utrpěl pro plnění pracovních úkolů. Pracovním úkolem není úraz, který se zaměstnanci přihodil na cestě do zaměstnání a zpět“. Za smrtelný pracovní úraz je dle stejného zákona, považováno takové poškození zdraví, které způsobilo smrt po úrazu nebo na jehož následky zaměstnanec zemřel nejpozději do 1 roku. V současné době se z hlediska právních předpisů v oblasti BOZP rozdělují pracovní úrazy na smrtelné pracovní úrazy a pracovní úrazy. Ze statistického hlediska se dnes rozdělují na smrtelné, s hospitalizací delší než 5 dnů a ostatní, což udává stanovený formulář Záznamu o úrazu.⁵ V níže uvedených tabulkách jsou přehledy PÚ od posuzovaných drážních zaměstnavatelů s působností Odborového sdružení železničářů:

Přehled o počtu pracovních úrazů v roce 2023

DRUH ÚRAZU	SŽ	ČD	ČDC	CELKEM
smrtelný	2	0	0	2
s hospitalizací delší než 5 dnů	8	4	4	16
ostatní	414	301	142	857
CELKEM	424	305	146	875
četnost pracovních úrazů	2,51	2,28	2,34	-

Přehled o pracovní úrazovosti podle profese (pracovní činnosti) – SŽ

PROFESE	KZAM	POČET ÚRAZŮ	% z celkového počtu úrazů
Četař	71144	4	0,94
Diagnostik mostních objektů	21498	3	0,71
Dozorce výhybek	83142	12	2,83
Dozorčí provozu	21147	1	0,24
Elektrotechnik ŽDC	31698	38	8,96
Geodet kartograf ŽDC	31189	11	2,59
Hasič	51612	6	1,42
Hasič strojník	51619	11	2,59
Hasič technik specialista	51611	7	1,65
Hlídač	91522	2	0,47
Hospodářsko-správní referent	34394	1	0,24
Hradlař-hláskář	83145	1	0,24
Inženýr železniční dopravy	21297	2	0,47
Inženýr železniční dopravy - SMT	21429	1	0,24
Mechanik SZT	72447	1	0,24
Mistr	31667	1	0,24
Mistr SZT	31683	2	0,47

⁴ Zákon č. 262/2006 Sb., v platném znění

⁵ Příloha č. 1 k nařízení vlády č. 201/2010 Sb.

Mistr tratí	31653	8	1,89
Montér tratí	72228	3	0,71
Operátor železniční dopravy	41333	1	0,24
Opravář kolejových vozidel	72333	6	1,42
Pracovník infrastruktury s licenci strojvedoucího	81805	20	4,72
Pracovník údržby a oprav EE	71147	1	0,24
Pracovník údržby a oprav tratí	71148	107	25,24
Provozní pracovník v přípravě	43240	5	1,18
Reprodukční fotograf	73442	1	0,24
Signalista	83135	22	5,19
Specialista	21329	2	0,47
Správce EE	31649	1	0,24
Správce POS	31646	1	0,24
Správce železničních stanic	51531	5	1,18
Staniční dělník	93398	2	0,47
Staniční dozorce	83141	6	1,42
Systémový inženýr	21328	3	0,71
Systémový specialista	21296	13	3,07
Technický dozor investora	21431	2	0,47
Technik SZT	31684	18	4,25
Traťový dělník	93392	1	0,24
Uklízeč	91321	2	0,47
Vedoucí odboru	13187	1	0,24
Vedoucí oddělení OJ	13192	4	0,94
Vedoucí provozního střediska	13241	1	0,24
Vedoucí provozního střediska tratí	13242	1	0,24
Vedoucí provozního střediska SZT	13243	1	0,24
Vedoucí PS infrastruktury POS	21422	1	0,24
Vedoucí provozu infrastruktury ST	21426	1	0,24
Vedoucí regionálního pracoviště	13189	1	0,24
Vedoucí technický inženýr PS SZT	21445	1	0,24
Vedoucí technik specialista	31516	6	1,42
Velitel družstva	51699	2	0,47
Velitel směny	51693	3	0,71
Vrchní mistr EE	31692	1	0,24
Vrchní mistr SZT	31682	3	0,71
Vrchní mistr tratí	31652	5	1,18
Vrchní správce POS	21464	1	0,24
Výhybkář	83137	1	0,24
Výpravčí	31606	51	12,03
Zámečník infrastruktury	72226	5	1,18
CELKEM		424	100

Přehled o pracovní úrazovosti u profesí (pracovních činností) – ČDC

PROFESE	KZAM	POČET ÚRAZŮ	Četnost PÚ na 100 zam.
Specialista v oblasti bezpečnosti	21415	1	25
Stavební inženýr	21429	1	33,3
Mistr KV	31223	1	2,4
Agent pohraniční přechodové stanice	33212	1	1,3

Skladník	43210	1	4,3
Dispečer	43231	1	0,6
Svářeč	72121	4	4,3
Opravář kolejových vozidel	72332	27	5,5
Elektromechanik	74122	2	1,5
Strojvedoucí	83112	27	1,7
Vedoucí posunu	83121	28	5
Posunovač	83122	31	6
Tranzitér přípravář	83126	4	2,3
Dozorce	83127	2	11,5
Vozmistr	83129	11	2,4
Traťový strojník	83421	1	38
Manipulační dělník	93339	3	6
CELKEM		146	2,34

Přehled o pracovní úrazovosti u profesí (pracovních činností) – ČD

PROFESE	KZAM	POČET ÚRAZŮ	% z celkového počtu úrazů
Vlakvedoucí osobních vlaků (POOV)	51121	111	36,39
Strojvedoucí	83112	79	25,90
Mechanik kolejových vozidel	72341	22	7,21
Vedoucí posunu	83132	16	5,25
Elektromechanik	72427	15	4,92
Četař	72239	8	2,62
Posunovač	83136	5	1,64
Zámečnick kolejových vozidel	72343	5	1,64
Vozmistr kolejových vozidel	72247	5	1,64
Skladištní dozorce	41318	4	1,31
Osobní pokladník	42143	4	1,31
Provozní zámečnick	72223	4	1,31
Průvodčí osobních vlaků-steward (POOV)	51126	3	0,98
Steward SC Pendolino, railjet	51126	3	0,98
Vlakový revizor	41332	3	0,98
Mistr kolejových vozidel	31624	3	0,98
Systemový specialista	21296	3	0,98
Průvodčí osobních vlaků (POOV)	51122	2	0,66
Informátor železniční dopravy	42244	2	0,66
Skladník přepravy	51212	2	0,66
Provozně správní pracovník	41318	1	0,33
Strojmistr	31621	1	0,33
Kontrolor vozby	31628	1	0,33
Dozorčí osobní přepravy – vedoucí směny	31607	1	0,33
Signalista	83135	1	0,33
Tranzitér přípravář	83138	1	0,33
CELKEM		305	100

Přehled pracovní úrazovosti podle věku zaměstnanců – SŽ

VĚK	POČET	% z celkového počtu úrazů
do 30 let	58	13,68
31–40 let	68	16,04
41–50 let	105	24,76
51 a více	193	45,52
CELKEM	424	100

Přehled pracovní úrazovosti podle věku zaměstnanců – ČDC

VĚK	POČET	% z celkového počtu úrazů
do 30 let	25	17,1
31–40 let	18	12,3
41–50 let	40	27,4
51 a více	63	43,2
CELKEM	146	100

Přehled pracovní úrazovosti podle věku zaměstnanců – ČD

VĚK	POČET	% z celkového počtu úrazů
do 30 let	59	19,34
31–40 let	58	19,02
41–50 let	82	26,89
51 a více	106	34,75
CELKEM	305	100,0

Přehled pracovní úrazovosti podle doby trvání pracovního poměru u SŽ (včetně ČD)

DĚLKA PRACOVNÍHO POMĚRU	POČET PÚ	% z celkového počtu úrazů
do 1 roku	34	8,02
1–2 roky	29	6,84
2–5 let	74	17,45
5–10 let	69	16,27
10–20 let	45	10,61
20–30 let	86	20,28
31 a více	87	20,52
CELKEM	424	100

Přehled pracovní úrazovosti podle délky pracovního poměru u ČDC (ČD)

DĚLKA PRACOVNÍHO POMĚRU	POČET PÚ	% z celkového počtu úrazů
do 1 roku	21	14,4
1–2 roky	14	9,6
2–5 let	21	14,4
5–10 let	16	11,0
10–20 let	18	12,3
20–30 let	22	15,1
31 a více	34	23,3
CELKEM	146	100,0

Přehled pracovní úrazovosti podle délky pracovního poměru u ČD

DÉLKA PRACOVNÍHO POMĚRU	POČET PŮ	% z celkového počtu úrazů
do 1 roku	25	8,20
1–2 roky	16	5,25
2–5 let	59	19,34
5–10 let	50	16,39
10–20 let	42	13,77
20–30 let	50	16,39
31 a více	63	20,66
CELKEM	305	100,0

Přehled pracovní úrazovosti podle času vzniku úrazu u SŽ

ČAS VZNIKU	POČET ÚRAZŮ	%
6–12 hod	276	65,09
12–18 hod	98	23,11
18–24 hod	34	8,02
0–6 hod	16	3,77
celkem	424	100

Přehled pracovní úrazovosti podle času vzniku úrazu u ČDC

ČAS VZNIKU	POČET ÚRAZŮ	%
6–12 hodin	51	34,9
12–18 hodin	42	28,8
18–24 hodin	30	20,5
0–6 hodin	23	15,8
CELKEM	146	100,0

Přehled pracovní úrazovosti podle času vzniku úrazu u ČD

ČAS VZNIKU	POČET ÚRAZŮ	%
6–12 hodin	122	40,00
12–18 hodin	68	22,30
18–24 hodin	78	25,57
0–6 hodin	37	12,13
CELKEM	305	100,0

K dalším společnostem, u kterých se pravidelně sleduje stav pracovní úrazovosti, jsou zaměstnavatelské subjekty, nacházející se mimo tzv. drážní zaměstnavatele. Jedná se o subjekty, ve kterých má OSŽ svoji odborovou působnost a své členy, a kde oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci bývá často prováděna u těchto společností tzv. dodavatelským způsobem (outsourcing). Oddělení BOZP OSŽ Ú i zde požádalo místně příslušné odborové organizace (ZO OSŽ) k zaslání podkladů k pracovní úrazovosti za rok 2023. Níže jsou v tabulce uvedeny údaje od odborových organizací, které nám do stanoveného termínu poskytl požadované podklady.

Celkový přehled úrazovosti v roce 2023 u nedrážních společností

SPOLEČNOST	POČET PŮ OSTATNÍ/SMRTELNÉ	POČET ZAMEŠKANÝCH PRACOVNÍCH DNŮ	POČET ZAMĚŠTNANCŮ
AŽD Praha s.r.o.	41/0	3480	1778
CZ LOKO, a.s.	47/0	2568	610
ČD travel, s.r.o.	0/0	0	8
DPMB, a.s.	56/0	5275	2463
Dopravní zdravotnictví, a.s.	1/0	224	1050
DPOV Přerov, a.s.	12/0	3727	593
Drážní úřad Praha	1/0	4864	111
Elektrizace železnic Praha, a.s.	6/0	6861	709
JLV, a.s.	14/0	1602	374
OHLA ŽS, a.s.	17/0	5933	1178
Pars nova, a.s., Šumperk	10/0	4530	775
RYKO, a.s., Děčín	75/0	4055	369
Skanska ŽS, a.s. Praha	30/0	1567	1678
Signal Mont, s.r.o.	3/0	80	62
Střední škola technická a obchodní, Olomouc	1/0	488	82
TSS, a.s., Praha	1/0	82	113
ŽPSV, a.s., Uherský Ostroh	9/0	4376	320
Wagon Lostr, a.s.	2/0	338	209
Odborové sdružení železničářů	0/0	0	35
CELKEM	326/0	50 050	12 517

Dobrou zprávou je to, že se v loňském roce u těchto společností nestal ani jeden smrtelný pracovní úraz. Jako objektivní statistický ukazatele o stavu pracovní úrazovosti slouží tzv. četnost pracovních úrazů. Tzv. úrazová četnost uvádí počet pracovních úrazů na 100 zaměstnanců, resp. kolik zaměstnanců ze 100 průměrně utrpělo pracovní úraz. Tento údaj však můžeme porovnávat pouze u těch společností, které nám jej poskytly. Četnost pracovních úrazů není nikdy přímo závislá na počtu zaměstnanců, ale opakující se příčiny mohou napovědět o skutečném zdroji tohoto jevu – porušování bezpečnostních předpisů, nepoužívání přidělených OOPP, nevhodné pracovní a technologické postupy, případně přílišná kumulace profesí apod. I zde je místo na činnost a zaměření místních odborových organizací a jejich následnou spolupráci se zaměstnavatelem, která, ve svém důsledku, může statistická data v budoucnosti kladně ovlivnit. V každém případě jsou statistická data užitečným zdrojem informací a dávají možnost následnému rozboru a přijímání opatření proti opakování pracovních úrazů. Podle ustanovení § 105 odst. 5 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů,

je zaměstnavatel povinen přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů. Zde je nutno připomenout i právo odborových organizací kontrolovat, jaká opatření proti opakování pracovních úrazů zaměstnavatel přijal, a zda vůbec nějaká opatření přijal.

Potřebné zaměření činnosti odborových organizací v oblasti pracovní úrazovosti:

- Podílet na šetření pracovního úrazu neodkladně – ihned po jeho vzniku,
- při šetření nejen spolupracovat se zaměstnavatelem, ale zároveň jej kontrolovat,
- poskytnout okamžitou a účinnou pomoc poškozenému, jeho případně blízkým,
- důsledně hájit poškozeného nebo pozůstalé v procesu odškodňování pracovního úrazu,
- vyžadovat a kontrolovat přijímání opatření proti opakování se pracovního úrazu,
- upozorňovat na možné příčiny opakování pracovních úrazů, trvat na odstraňování nedostatků, případně
- preventivní působení na zaměstnance,
- metodická činnost (poučení poškozeného o právech, povinnostech a způsobu odškodnění),
- školení odborníků na danou tematiku z řad členů ZO OSŽ.

V oblasti pracovní úrazovosti má zcela zásadní význam tzv. *system prevence rizik*. Tento system vyžaduje důsledné plnění legislativou stanovených povinností ze strany zaměstnavatele, tj. povinnost vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky. Prevencí rizik se pak rozumějí všechna opatření zaměstnavatele, která jsou v souladu s právními a ostatními předpisy, a které mají za cíl předcházet rizikům, odstraňovat je nebo alespoň neodstranitelná reálná rizika minimalizovat. Zaměstnavatel toto zajišťuje především tím, že organizuje BOZP na svých pracovištích a přijímáním opatření k předcházení rizikům. Aby tento system prevence rizik mohl dobře fungovat, je nutná i spolupráce odborové organizace, nejlépe prostřednictvím pověřeného a vyškoleného zástupce ve výše zmiňované oblasti, který je zároveň specializován i na šetření pracovních úrazů. Tento *inspektor BOZP* pak může být dostatečně pevnou oporou jak své ZO OSŽ, tak i úrazem postiženému zaměstnanci a jeho rodinným příslušníkům.